

vil den høitærede Minister vistnok erkjende, at i de allerfleste Realskoler paa Landet, i alle disse Skoler, naar jeg undtager dem i de store Byer som Aarhus og Randers og overhovedet, hvor der er Latinskoler, hvor det naturligvis er muligt at faae alle de tre Sprog, lader det sig ikke gjøre. Den høitærede Minister vil sikkert erkjende, at skulde vi have alle tre Sprog i Realskolerne i Smaaer byer som Varde, Silkeborg og Herning, vilde det være ødelæggende, vilde det blive for kostbart og sprede Opmærksomheden paa altsor mange Punkter. Realskolerne vilde upaatvivlelig blive staaende ved de to Sprog Lydsk og Engelsk. Naar Eleverne have taget Examen med de to Sprog, giver den nemlig Afgang til adskillige Fageamina, og naar man bliver staaende ved de to Sprog i de allerfleste Realskoler, vil Følgen altsaa blive, at Forbindelsen bliver meget vanskelig med den Skole, som den høitærede Minister har paatænkt at oprette ved Lovforslagets § 7; thi de enkelte Elever, som ville gaa den Vej, maa da tillegne sig det tredie Sprog, Fransk, ad privat Vej. Skolerne vilde da de allerfleste Steder ikke kunne fyldestgjøre det Maal, at have alle de tre Sprog. Det forekommer mig derfor, at den høitærede Minister her har gjort Vansteligheberne større, end de burde have været. Ogsaa nu ere de jo større, idet naturligvis den samme Betingelse fordres, for at Examen skal gjælde som første Del af examen artium, nemlig at de skulle have taget Examen i alle tre Sprog. Var den høitærede Minister bleven staaende ved to Sprog, f. Ex. Lydsk og Engelsk, havde Forbindelsen været ulige lettere; men jeg skal erkjende, at, naar man absolut vil have de tre Sprog, Lydsk, Fransk og Engelsk, og ikke har Mod til at bortskære af dem, er det nødvendigt, at de have lært Fransk iforvejen; thi det vil ikke ret vel kunne gaa, at de komme til det treaarige Kursus blottede for Kundskaber baade i Latin og Fransk. Det forekommer mig altsaa, at det vilde være heldigt, at man skar et af Sprogene bort; thi der vilde da være naaet ikke saa lidet for at virkeliggjøre den Tanke, at de Kræfter, man fra alle Sider søfter at faae med, kunne komme frem. Jeg tror, at en Skoleform bliver meget vanskelig under disse Forhold, vi nu arbejde under, navnlig saa længe de pædagogiske Anstuelser staa saa skarpt imod hinanden. Dertil kommer, at der er indtastet et nyt Moment i Debatten, nemlig Sundhedsforholdene. Derpaa har man ikke tidligere været saaledes opmærksom som nu. Vel tror jeg, at Lægerne noget overdrive den Betydning, som Skolelusten og Skolemateriellet og andre Ting have for Sundheden, men Visshed kan man jo ikke have, forinden der foreligger ganske anderledes statistiske Undersøgelser, end vi nu ere i Besiddelse af. Saaledes ser jeg i „Berlingske Tidende“ fra i Aftes en Artikel af en Kommuneslæge, der hedder Nzel Hertel, som hævder, at man f. Ex. i

første Klasse kun maa have to Timers Hjemmearbejde og i de høiere Klasser allerhøist 4 Timers. Men tror man virkelig, at Eleverne noget Sted — maasse med Undtagelse af ganske særligt begavede — kunne slippe med et saadant Hjemmearbejde under de nuværende Forhold, saa tager man fejl. (Ufbyrdelse.) Skulle de virkelig kunne slippe med to Timers Hjemmearbejde? Min Erfaring gaar i modsat Retning. Jeg har mange Vidnesbyrd for, at Eleverne maa arbejde 4 a 5 Timer endogsaa i den yngre Alder, for ikke at tale om, at de, naat de komme op i femte og sjette Klasse, maa arbejde mange flere Timer. I disse Klasser sætter Kommuneslæge Nzel Hertel som det høieste Maal 3½ a 4 Timer. Tror man nu virkelig, at de naa nogen Vej med en saadan Læsning, efter al den Mængde, som de nu skulle have ind? Jeg tror derfor, at saalænge man staaer saa skarpt imod hinanden, at man paa den ene Side vil have en hel Mængde Jag bortskaarne og endogsaa helt andre end dem, man nu lægger Vægten paa, og paa den anden Side staaer paa det Standpunkt, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein), der tillægger Latin særdeles stor Vægt, er det ikke muligt at komme til nogen god Reform. Jeg vil altsaa sige, at den høitærede Minister, hvis gode Villie med Hensyn til at fremme Realundervisningen jeg erkjender, gennem Anordningen af 13de August vilde have gjort mere Gavn for at faae den Klasse frem, som han nævnte, dersom han ikke havde gjort til en Betingelse, at Vedkommende skulde have taget Forberedelsesexamen i hele dens Udstrækning, det vil sige med alle tre Sprog, men havde indskrænket sig til to Sprog; thi saa vilde det ialtsald have været meget muligt, at der fra de nævnte Egne og Kredse vilde være kommet Elever, der havde Evne og sølte Lust til at gaa videre frem. Det bliver meget vanskeligere nu, da der bliver tre Sprog, idet Skolerne ere nøbte til at indskrænke sig til to Sprog, Engelsk og Lydsk; det vil blive vanskeligt for de enkelte Elever, der ville gaa den studerende Vej, at faae lært det tredie Sprog, idet der i Reglen ikke vil være Lærekrafter dertil tilstede i de paagjældende Byer. Det kan ske i de store Byer, hvor man har Latinskoler, men der er Trangen til Realskoler mindre. Jeg er enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Wrix) i, at det vist ikke gaar an at sige som i Lovforslagets § 5, at naar Eleverne have taget fjerdeklassens Afgangsexamen, Mars eller Hoveexamen, skal den give samme Rettigheder som den almindelige Forberedelsesexamen; thi der vil ikke, saavidt jeg forstaaer § 5, kunne finde nogen nysigtig Kontrol Sted med denne Examen fra Statens Side; det vil kun blive Skolernes egen Kontrol. Medens man altsaa ved Forberedelsesexamen ellers sætter en meget stærk og irdgaaende Kontrol, skal man i de almindelige Latinskoler ganske paa egen Haand